

Delavska pravica

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

STEV. 14

LJUBLJANA, DNE 1. APRILA 1937

LETO X.

Dr. Jože Pokorn:

Kolektivne pogodbe in mezdni spori po novi uredbi

O kolektivnih pogodbah je doslej govoril samo § 209 obrtnega zakona. Nova uredba o minimalnih mezdah itd. v glavnem ponavlja to, kar je določeno v navedenem §-u obrtnega zakona. Nove določbe so te-le:

Po obrtnem zakonu je mogel z delavskimi organizacijami sklepati kolektivno pogodbo ali podjetnik sam za svoje podjetje ali pa svobodna podjetniška organizacija tiste stroke. Prisilna združenja, v katerih morajo biti vsi trgovci, obrtniki in industriji po določbah obrtnega zakona, vsak v svoji stroki, organizirani, po obrtnem zakonu kolektivnih pogodb niso smela sklepati, po novi uredbi bodo tudi ta združenja lahko sklepala kolektivne pogodbe z delavskimi organizacijami, vendar samo kjer ni svobodnih delodajalskih organizacij. Ta določba bo pospeševala sklepanje kolektivnih pogodb, ker dosti obrtniških strok je pač organiziranih v obrtni zadrugi za svojo stroko, ker tako zadrugo po obrtnem zakonu morajo imeti, še posebnega prostovoljnega društva pa nimajo. Zato doslej v taki stroki za vso stroko ni bilo mogoče skleniti kolektivne pogodbe, temveč samo s posameznimi podjetniki, po novi uredbi bo pa pri sklepanju kolektivne pogodbe lahko stroko zastopala tudi prisilna obrtna zadruga tiste stroke in se bo tedaj odslej lahko kolektivna pogodba sklepala za celo stroko v vseh strokah.

Nova uredba nadalje določa — češar po obrtnem zakonu ni bilo —, da ima ban pravico, sklenjeno kolektivno pogodbo razširiti na vso banovino glede tiste stroke, če že sklenjena kolektivna pogodba obsega več kot polovico podjetij tiste stroke in če imajo ta podjetja zaposlenih vsaj polovico delavcev tiste stroke. Tudi ta določba je dobra tako za podjetnika kot za delavca, ker je gospodarsko in socialno pravično, da za vso banovino v eni stroki veljajo isti delovni pogoji in da so ti delovni pogoji taki, kot jih hoče večina. (Če ima kje kako podjetje ali posameznik boljše pogoje kot ta splošna kolektivna pogodba, veljajo itak ti boljši pogoji, zato to posplošenje kolektivne pogodbe more samo koristiti, ne pa škodovati.)

Isti pomen, da se ustvarijo enotni delovni pogoji v kaki stroki za vso banovino, ima nadaljnja določba nove uredbe, ki pravi, da ima ban pravico pozvati stranki, da naj skleneta kolektivno pogodbo, če to zahteva več kot polovica delavcev tiste stroke ali več kot polovica podjetij tiste stroke, v katerih je zaposlena vsaj polovica delavcev stroke. Če na tak banov poziv potem ne pride do sklenitve pogodbe, ima ban sam pravico predpisati obvezno tarifno lestvico mezd za tisto stroko.

Kaj več novega od § 209 obrtnega zakona nova uredba ne pove.

Nova uredba omejuje nadalje nekoliko stavke. Če nastane med podjetnikom in delavci mezdni spor, ne smejo delavci takoj stopiti v stavko, tudi njih podjetnik ne sme takoj izpreti. Naj-

prvo morata stranki naznaniti spor okrajnemu glavarstvu, ki razpiše poravnalno obravnavo (v važnejših sporih odstopi okrajni glavar spor banovini). Če na tej obravnavi ne pride do sporazuma, se razpiše ponovna obravnavo. Če tudi tedaj ne pride do sporazuma, potem šele imata stranki pravico do stavke oziroma do izprtja. Če se pa stranki na eni teh obravnav sporazumeta, se ta sporazum napiše in ta sporazum velja nato toliko časa, dokler sta to stranki določili. Če pa nista glede trajanja sporazuma nič določili, traja šest mesecev, po šestih mesecih ga pa lahko vsaka stranka z enomesečnim odpovednim rokom odpove.

Ko sta obe obravnavi na glavarstvu (ozir. v važnejših primerih na banovini) potekli brez uspeha, imata obe stranki pravico do stavke oz. do izprtja, kot smo že rekli. Namesto tega se pa sporni stranki lahko tudi zedinita na razsodišče. Stranki določita natančno sporne točke, o katerih naj razsodišče razsoja in nato imenuje vsaka stranka dva razsodnika. Predsednik tega razsodišča je pa državni uradnik, ki ga imenuje ban. Razsodišče sme veljavno odločati samo o tistih spornih točkah, glede katerih sta se stranki predhodno sporazumeli, da naj jih raz-

sodišče odloči. Razsodišče odloča z večino glasov. Praktično pomeni to, da odloča uradnik, ki ga je postavil ban, ker bo verjetno od ostalih razsodnikov potegnil vsak s svojo stranko.

Razsodba razsodišča nato velja obvezno za obe stranki in se objavi tudi v uradnem listu. Pritožbe proti razsodbi ni nobene. Razsodba velja za čas, za katerega je v razsodbi določeno. Razsodba nadomestuje nato za tisti čas kolektivno pogodbo iz tiste točke kolektivne pogodbe, zaradi katerih je nastal spor in glede katerih se je razsojalo.

Sporni stranki se lahko zmenita na razsodišče tudi že predno sta pristopili k spravnim poravnavam na glavarstvu.

V državnih, samoupravnih in občinskih podjetjih so ta razsodišča v mezdnih sporih obvezna in so tam stavke prepovedane.

Koristnost teh določb za delavstvo je v naprej težko presoditi. Pokazala bo to šele praksa. Gotovo je, da je ž njimi oana državni oblasti večja moč pri uravnavanju mezdne razmerja in o naklonjenosti državnih organov eni ali drugi stranki bo odvisno, katera stranka bo od teh določb imela večje koristi.

Važna anketa o vajeniškem vprašanju

V sedanjem času je prav posebne važnosti vajeniško vprašanje, ki nedvomno tako z gospodarskega, socialnega in kulturnega vidika spada v krog širše javnosti. Do 11.000 mladih fantov v naši domovini je danes med vajenci, ki iščejo svoje izobrazbe v najrazličnejših strokah. To vprašanje je skoraj docela nerešeno in se redkokdo še posebej zanima za to našo mladino, ki je na milost in nemilost izročena posameznim mojstrom. In vendar ni vseeno, kako se ta mladina vzgaja bodisi poklicno v stroki, bodisi duhovno v letih, ki so za človeka najvažnejša. Od 14.—17. leta je mladina najbolj sprejemljiva za vsa osnovna vprašanja. In kar v teh treh ali štirih letih sprejme mlad človek v svojo dušo, celo življenje črpa potem iz te duhovne zakladnice.

Prav iz teh važnih nagibov je Delavska zbornica pretekli četrtek, dne 25. marca, sklicala anketo vseh najbolj poklicanih faktorjev, tako iz delodajalske kot iz delojemalske strani. Temu vabilu so se prizadeti tudi v velikem številu odzvali in so bile zastopane doma vse organizacije. Jugoslovansko strokovno zvezo je zastopal tovariš Rozman Joško.

Za to anketo je Delavska zbornica že pred časom naprosila g. dr. Trtnika, ki je pripravil poročilo o socialno-medicinskem razmotrivanju o vajeniškem

vprašanju, nadalje g. ing. Kregar Rado o izpopolnitvi strokovne vzgoje vajeniškega vprašanja, g. Filip Uratnik je izdelal poročilo o možnosti zaposlitve naših vajencev in končno g. dr. Reisman o vprašanju vajencev v naši socialni zakonodaji. Vsa ta poročila, ki so bila skrbno in stvarno pripravljena, so posamezne organizacije že poprej dobile v študij.

Anketo je s pojasnilom o njeni važnosti in s kratkim izvlečkom iz poročil otvoril in vodil gosp. Ivan Tavčar, uradnik Delavske zbornice. Z žalostjo pa moramo ob tej priliki ugotoviti to, češar so se prireditelji bali, da bo ta važna anketa trpela na svojem važnem pomenu in tudi končala brez pričakovanega pozitivnega uspeha. Prvi go-

vornik g. Ogrin, zastopnik TOI, je takoj v uvodu nakazal smer ankete, ko je v svojem kratkem govoru odločno izjavil, da je vajensko vprašanje zadeva zgolj Zbornice za trgovino, obrt in industrijo in da se nima nihče drugi vtikati v to vprašanje. Sledil mu je tajnik Zbornice TOI g. dr. Pretnar, ki pa je v dolgem govoru branil delodajalce in spodbijal važnost pripravljenih poročil. Tema dvema gospodoma je v istem duhu sledil tudi g. Rebek, ki je tudi napadal prav vehementno vse, ki se v to vprašanje vtikajo, predvsem delavske strokovne organizacije, češ, da uprizarjajo hujskaško gonjo med vajeniško mladino in poudaril, da je vajenec od vstopa do dneva izučitve zgolj last delodajalca in nikogar drugega.

S temi tremi govori je bila vsa anketa iz svojega začrtanega programa prav za prav presukana v vprašanje, kdo ima pravico govoriti o vajenskem vprašanju. Jasno je, da je anketa na ta način po zaslugi delodajalcev zgubila svoj pomen in da tako niso prišla do svojega pravega učinka niti pripravljena poročila, niti poročevalci, pač pa se je zasukala v nekako bojno razpoloženje med delodajalci in zastopniki delavcev.

Za delodajalci so govorili zastopniki delavcev, ki so v svojih govorih dokazovali, da to vprašanje gledajo malo drugače, kot gospodje mojstri. Prav dobro je očrtal pojem vajenskega vprašanja iz delojemalske strani tov. Rozman Joško, ki je poudaril, da vajenec ni zgolj last mojstra, ki ga bolj ali manj rabi zgolj zase, ampak zadeva to vprašanje tudi njegove starše, prav tako pa tudi širšo javnost, za katero ni vseeno, kako je vajenec izučen v svoji stroki, niti kakšno duhovno vzgojo je v tej dobi črpal z verskega ali vzgojnega stališča. Istočasno je prečital in kratko utemeljil nekatere predloge o tem vprašanju v imenu JSZ in MZ. Te predloge priobčimo prihodnjič. O važnosti vajeniškega vprašanja so govorili in utemeljevali njegov pomen tudi drugi zastopniki delavskih organizacij.

Koliko sadu bo rodila ta anketa, je danes težko reči. Jasno je, da so delodajalci v tem vprašanju docela trdovratni in nesprejemljivi za kakšno važnejšo njegovo korekturo. Vendarle pa vprašanje obstoja in je iz dneva v dan bolj pereče. Potrebno bi bilo, da v to zadevo odločno poseže tretji, t. j. oblast, ki naj podpre čimprej vse tiste, ki naši mladini in vsemu narodu hočejo srečnejšo bodočnost.

10 letnica Rafaelove družbe

TORD — Rafaelova družba v Ljubljani je na svoji seji sklenila, da proslavi v nedeljo, 22. avgusta t. l., obletnico svojega desetletnega obstoja in delovanja z velikimi cerkvenimi slovesnostmi na Brezjah, zvečer istega dne s slavnostno akademijo v Unionu v Ljubljani ter z drugim izseljenskim kongresom v ponedeljek ves dan. V avgustu bodo še Amerikanci doma, v istem mesecu pa imajo najavljen obisk domovine tudi izseljenci iz zapadne Evrope, iz Belgije, Holandije, Francije in Nemčije.

Družba sv. Rafaela hoče sebi in javnosti položiti račun desetletnega dela in ugotoviti uspehe, oziroma neuspehe svoje borbe, razviti pa hoče tudi delovni načrt za bodoči decenij. Izseljence smo opozorili na to proslavo in jih prosili, da uporabijo to priliko za obisk domovine. Opozarjamo in prosimo pa tudi domovino, ves narod, da se na obisk svečano pripravi. Podroben program objavimo pravočasno.

Širite in čitajte »Delavsko pravico«!

Rudarji

Volitve delavskih obratnih zaupnikov za leto 1937

Lesno delavstvo

Pregled zaupnikov po obratih, izvoljenih na listi JSZ

KID Jesenice, Javornik	3	Mestni gradbeni urad, Maribor	1
»Jugobruna«, Kranj	6	Pogrebni zavod, Maribor	1
»Jugočeška«, Kranj	4	Mestna plinarna, Maribor	1
»Inteks«, Kranj	3	Tovarna bučnega olja, Slov. Bistrica	3
»Standard«, Kranj	4	Ormoška pekarna, Ormož	3
»Semperite«, Kranj	1	Tekst. tov. Ornik-Mitrovič, Otiški vrh	6
»Šesirc«, Škofja Loka	7	Jeklarna, Gušlanj	1
Škofjeloška predilnica	3	Zdravilišče Slatina Radenci	6
Lesna industrija Heinrichar	3	Konfeksijska tovarna Lenart, Ptuj	3
Kamniška korporacija	5	Lesna industrija, Nazarje	6
Tovarna »Titan«, Kamnik	3	Apnenica TPD, Zagorje	2
Tovarna Remec, Duplica	5	Tekstilna tovarna »Triglav«, Kočevje	1
Lesno podjetje Stare, Preserje	3	Čevljar. podjetje Gantar in Zajc, Ziri	3
Tovarna platnenih izdelkov, Jarše	6	Kamnolom, Preserje	1
Papirnica Bonač, Količevo	6	Združene papirnice, Vevče	4
Tovarna lakov Marx, Količevo	1	Združene papirnice, Goričane	2
Tovarna obvezil Kocjančič, Vir	3	Mizarstvo Erhar & Arhar, Št. Vid nad Ljubljano	1
Združene tovarne klob. in slamn. Domžale	4		
Tovarna »Zmaj«, Ljubljana	4		
Parna žaga Trobec, Kozarje	1		
Tovarna »Stora«, St. Vid n. Ljubljano	6		
Tovarna »Stora«, Gameljne	3		
Tekstilna tov. Beer-Hribernik, Tacen	2		
Dravska radionica, Ljubljana	1		
Tekstilna tovarna Bergman, Celje	5		
Sternceki, Celje	3		
Vehovar, Celje	1		
Tovarna podpetnikov, Rimske Toplice	4		
Tovarna »Pekos«, Tržič	4		
Tekstilna tovarna Erlich, Maribor	3		
Tekstilna tovarna Toma Karl, Maribor	3		
Tekst. tovarna Hutter in drug, Maribor	2		
Podjetje Benčina, Maribor	3		
Lesna industrija »Drava«, Maribor	3		
Doctor in drug, Maribor	6		
Mestna avtobusna podjetje, Maribor	3		
Mestna elektrarna, Maribor	3		

Pri volitvah v II. skupino rudarske zdruge so bili na naši listi v Laškem izvoljeni 3 zaupniki.

Skupaj je JSZ dobila pri volitvah obratnih zaupnikov 178 zaupnikov, v primeru z letom 1936 nad 10 zaupnikov več. Ta seznam pa še ni popoln, ker nam manjka rezultatov volitev, ki so še sporni, odnosno nam še niso znani. Volitve zaupnikov za sezonska podjetja se bodo vršile v pričetku dela in bo tudi v teh podjetjih predvideno izvoljenih nad 20 zaupnikov na listi JSZ. Ze iz sedanje seznama pa je razvidno, da objavljeni rezultati, ki jih je izdala Delavska zbornica o številu zaupnikov, pripadajočih posameznim organizacijam, za JSZ v celoti ne odgovarjajo.

Lesni delavci v Begunjah pri Cerknici v stavki

V Begunjah pri Cerknici so se na parni žagi A. in V. Meden zaposleni delavci pred meseci organizirali v Jugoslovanski strokovni zvezi. Delavci, zaposleni v omenjenem podjetju, so bili silno izkoriščani. Plača je bila 2 Din na uro.

V poletnem času so morali po končanem šihu delati še razna dela na posestvu lastnikov podjetja, posebno ob času košnje in drugih kmečkih del; isto so morale delati tudi žene — in to vse brezplačno. Socijalna zakonodaja se pri tem podjetju sploh ni izvajala. Tako je pred kratkim revizija OUZD ugotovila, da podjetje svojih delavcev ne prijavlja po zakonu in jih celo sploh ne prijavlja. Zato mora sedaj podjetje plačati OUZD večje zneske. Jugoslovanska strokovna zveza se je vse čas odkar so se delavci organizirali z vso močjo prizadevala, da bi se razmere uredile. Zastopniki JSZ in Delavske zbornice so večkrat osebno zahtevali razpravo od solastnika, ki je v Ljubljani. Dvakrat se je vršila razprava v Begunjah, toda podjetje je ostalo gluho za vse prošnje delavcev in zastopnikov organizacije. Nekaterim delavcem je podjetje sicer obljubilo povišek 25 do 50 par na uro, pa

tudi tega poviška so bili deležni samo nekateri delavci. Zastopnik podjetja je na razgovoru izjavil, da je 2 Din na uro dovolj velika plača in da tisti, ki se s tem ne zadovoljuje, lahko zapusti delo. Dalje je izjavil, da bo odpustil vse tiste delavce, za katere mora plačati naknadne prispevke zaradi nepravilnega zavarovanja. Zlasti pa da bo odpustil onega, ki sploh ni bil zavarovan in so prispevki narasli na preko 1000 Din. Ker so bila vsa prizadevanja, da se zadeva uredi, brezuspešna in je podjetje namenoma odklanjalo in zavlačevalo ureditev upravičenih delavskih zahtev, delavstvo v svoji borbi za najosnovnejše človeške pravice ni imelo drugega sredstva kot da je 22. marca ustavilo delo. Delavstvo je podzelo vse možnosti in pokazalo dovolj dobre volje, da bi se spor mirnim potom poravnal, medtem ko je podjetje s svojim zadržanjem naravnost izigravalo potrpežljivost delavstva in ga s tem namenoma sililo k ustavitvi dela.

JSZ je vso zadevo predložila bankski upravi, da skliče razpravo. Člani JSZ bodo pa tovariše materijalno podprli, da bodo vzdržali do zmage!

Zahteva po novi bolnišnici v Ljubljani

Društva: »Akcija za razširitev ljubljanske bolnišnice v Ljubljani«, »Zdravniška zbornica v Ljubljani« in »Društvo slovenskih zdravnikov v Ljubljani« so pred dnevi naslovili na predsedstvo kr. vlade v Belgradu spomenico, s katero apelirajo na kr. vlado, naj odobri potrebne kredite za pripravljala dela nove bolnišnice v Ljubljani. Zaradi pomanjkanja prostora ne moremo priobčiti vse spomenice, pač pa objavljamo zaključek, iz katerega bodo bralci mogli videti, s kakimi težavami se bori slovenski narod in njegovi predstavniki za novo ljubljansko bolnišnico.

Tako se glasi zaključek:

Naša dolžnost je, da kot predstavniki slovenskih zdravnikov, ki jim v prvi vrsti pripada naloga, da budno bdijo nad zdravjem ljudstva, da se sedaj obračamo na kr. vlado in ji sporočimo enodušno zahtevo vse slovenske javnosti, da državna uprava preneha z dosedanjim zapostavljanjem slovenskih zdravstvenih interesov, ki je povzročilo, da so, zaradi pomanjkanja potrebnih denarnih dotacij, naše zdravstvene institucije v razsulu, ter da se nemudoma reši

dokončno težki bolnišnični problem Ljubljane, na edino možen in edino mogoč način — z dograditvijo nove, moderne bolnišnice, opremljene in izgrajene tako, da bo v polni meri služila tudi kliničnim svrham. Vsaka druga rešitev tega vprašanja bi bila nezadostna in zato le provizorna, ki bi rešitev tega vprašanja le zavlekla, ne pa dokončno rešila, ter jo moramo kot tako odkloniti. Le popolna, klinično urejena bolnišnica v Ljubljani, bi odgovarjala tako zdravstvenim potrebam in kulturi slovenskega naroda, kakor tudi potrebam in zahtevam medicinske znanosti na univerzi kralja Aleksandra I. v Ljubljani.

Zato predlagamo kraljevski vladi, da odobri potrebne kredite v znesku 500.000 Din, že v okviru državnega proračuna za leto 1937-38, odnosno v okviru svojih amandmajev k proračunu, ki naj bi jih ministarstvo za socialno politiko in narodno zdravje uporabilo za pripravljala dela za novo bolnišnico v Ljubljani. Nujnost tega predloga ne utemeljujemo mi, saj je dovolj utemeljena v razmerah, ki vladajo v ljubljanski splošni drž. bolnišnici.

Stahovica: V nedeljo, dne 4. aprila 1937 ob 2 popoldne se bo vršil sestanek članov Meščanske korporacije in Kaolina iz Črne v Stahovci. Kraj sestanka sporoči odbor in zaupniki.

Na sestanku bomo napravili važne sklepe k vsem vseh in važnim vprašanjem obeh obratov, za katere delavstvo že dovolj dolgo čaka na rešitev. Dolžnost vsega delavstva je, da vsi pridejo na sestanku. Razpravljalo se bo o izboljšanju našega položaja. Sklepi članov na sestanku bodo veljavni za vse delavstvo, zato še enkrat: gotovo pridite vsi! Za JSZ pride tovariš Marinček iz Ljubljane.

Rimske Toplice. »Delavska fronta« poroča o ustanovitvi podružnice »Združenih v Rimskih Toplicah, seveda v tonu, ki ga »Fronta« vedno uporablja proti JSZ, to je, da napada zastopnika JSZ, zavoljo zadnjih pogajanj s podjetnikom. Da bodo pravi delavci videli, kakšni so voditelji podružnice Združenih v Rimskih Toplicah, je potrebno kratko pojasnilo.

Pri poslabšanju delovnih prilik v lesni industriji je tudi tovarna podpetnikov v Gračnici morala zmanjšati obratovanje, in jasno, da je odbor skupine JSZ in obratni zaupniki vztrajali na tem, da gredo na dopust najprej tisti, ki imajo doma grunte in redijo tudi po 8 glav živine. Ti niso bili s tem zadovoljni in začela se je akcija za ustanovitev »Združenih«. Značajnost ustanoviteljev podružnice ZZZ pa izpričuje dejstvo, da so ob času nacionalnega režima ustanovili prav isti tudi podružnico Narodne strokovne zveze in to kljub temu, da je bila že prej tam JSZ; toda delavci so šli nazaj v JSZ. Voditelji so začeli plašiti zopet obračati, ko je začel veter drugačen veter. Kako so pa ti prijatelji delavcev dejansko kazali do njih ljubezen, se je videlo ob zniževanju plač, ko je podjetje plače znižalo delavcem, ki so živeli samo od zaslužka v tovarni, ostala je pa plača zastopnikom, ki so pogajanja vodili, neizpremenjena. Pa bi gotovo tisti, ki ima doma grunte, laže prenesel znižanje kot drugi, ki nima nič. Ako ZZZ obstoji iz takih voditeljev, ji bo delavstvo lahko zelo hvaležno za uspehe, ki mu jih bo priborila.

Tekstilno delavstvo

Brod pod Smarno goro. Na belo nedeljo, dne 4. aprila, ob pol 10 dopoldne se bo vršil sestanek delavstva tovarne Beer in Hribernik v prostorih gostilne Košir v Tacnu. Na sestanku vabimo vse organizirane člane JSZ, kakor tudi one, ki želijo, da se organizirajo. Na sestanku se bo razpravljalo o aktualnih vprašanjih delavstva v tovarni, zato naj na sestanku nikogar ne manjka. Poročal bo tudi zastopnik centrale.

Celjsko okrožje

Celje. V nedeljo, 4. aprila, ob devetih dopoldne bo občni zbor celjske skupine. Član, članica! Odrčaj si nekaj ur za našo skupno delavsko zadevo! Naj ne bo nihče tako malomaren, da bi izostal brez res upravičenega vzroka. Pekin, šivilje, delavci od Westna in iz tekstilnih tovaren: Pridite polnoštevilno in točno. Posebno važno bo poročilo tudi za pekarske pomočnike glede kolektivne pogodbe! Na občnem zboru bo govoril tudi zastopnik iz Ljubljane.

Iz centrale

Naši vrli strokovničarji kamniškega okraja so sklenili, da naj naše članstvo kupuje blago onih tovarn, kjer je delavstvo organizirano in poseča ter kupuje samo v onih trgovinah, kjer vidijo oglasi v »Delavski Pravic«. Na taki zavednosti naj jih sleherni posnema. Pokažimo povsod, da je denar, ki ga težko prislužimo in ga izdamo za naše življenje potrebsine, vreden prav toliko, kot drugi. Spoznali bodo vsi inserenti v drugih listih, da so oglasi pri nas najuspešnejši, ker se delavstvo pri nakupu zaveda, da je treba podpirati one tvrdke, ki oglašajo v »Delavski Pravic«. Vsak član naj se pri nakupu sklicuje, da pride zato, ker je bil oglas v »Delavski Pravic«. Ako pa oglasa ni, povej da želiš, naj ga trgovec naroči. Vsi na delo in uspehi ne bodo izostali!

Delavska pravica

Izhaja vsak četrtek popoldne, v slučaju praznika dan prej • Uredništvo in uprava: Miklošičeva c. 221 • Nefrankirana pisma se ne sprejemajo • Oglasi, reklamacije in naročila na upravo: Miklošičeva cesta 221 • Oglasi po ceniku • Telefon 2265 • Številka čekovnega računa 14.900

Posamezna številka Din 1— • Cena: za 1 mesec Din 4—, za četrt leta Din 10—, za pol leta Din 20—, za celo leto Din 40—; za inozemstvo štano mesečno Din 7—

Urejuje in za uredništvo odgovarja Lombardo Peter • Izdaja za konzorcij Delavske Pravice • S. Zumer • Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: K. Čuč

Lekarna:

Mr. M. Rauch

Kranj, Mestni trg

Delavci smučarji žrtev snežnega plazu

Gorenjski fantje-smučarji, posebno Jeseničani, Javorničani in tja do Trziča, so znani navdušeni planinci in smučarji. Ni čudno, saj jih vrhovi naših Karavank cel teden vabijo iz zakajenih tovarn in delavnic v svoje kraljestvo.

Granka kaplja med te gorenjske korenjake je padla na velikonočni ponedeljek popoldne. 25 tržiških smučarjev se je la dan odpravilo na smuško tekmo pod Storžičem. Nenaden plaz je zasul deset fantov in jim ugrabil mlado življenje. — Ves trud domačinov-Trzičanov in bližnjih okolčanov, ki so prihiteli nemudoma z dvema zdravnikoma na pomoč, ni pomagal nič. Iz snežne mase so odkrivali le

mrtva trupla. — Ponesrečenci so sledeči: 34 letni Sarabon Vinko, dolgoletni član JSZ, zaposlen v predilnici; 16 letni Ovšenek Miro, zaposlen v tovarni Peko; 23 letni Plajbes Rudolf, delavec v predilnici; 20 letni Plajbes Viljem, delavec v Runo; 23 letni Stegnar Kristijan, kovač v Globočnikovi tovarni; 31 letni Kostanjevec Ladislav, delavec v tovarni Peko; 24 letni Majdiš Jožef, delavec v predilnici; 16 letni Lombar Vinko, delavec v Globočnikovi južini, in 15 letni Ahačič Adalbert.

Poleg Trziča, ki se je odel ves v črnilo, je ta ves zbolela vso Slovenijo. Vsakdo je čustvoval s ponesrečenci in žalujočimi svojci. N. p. v. m.!

Samouprava delavskih zbornic

Kritika v senatu

V senatu je opozicija grajala odredbo finančnega zakona za l. 1937-38, po kateri more minister za socialno politiko prosto imenovati nove člane delavskih zbornic po poteku tekoče poslovne dobe ali pa tudi kar uradne komisarje. Poudarjeno je bilo, da se tako ruši demokratična samouprava, na kateri slone delavske zbornice in delavske strokovne organizacije.

Ta odredba finančnega zakona se glasi dobesedno:

»1. pooblašča se minister za socialno politiko, da po poteku mandatov članov Delavske zbornice odgodi izved-

bo volitev in imenuje bodisi nove člane, bodisi komisarje;

2. v primeru imenovanja novih članov izvrši to imenovanje minister na predlog prizadetega bana, ozir. upravnika mesta Belgrada in po zaslišanju delavskih in nameščenskih organizacij;

3. imenovana skupščina ima iste pravice kakor voljena;

4. v izvrševanju samoupravnih dolžnosti ima komisar iste pravice kot samouprava. Komisarjev honorar gre v breme proračuna prizadete zbornice.

5. minister lahko izrabi določila tega §-a tudi za čas trajanja mandata izvoljenih skupščin.

To mačen e m n stra za socialno politiko

Minister za socialno politiko g. Cvetković pa je v imenu vlade zavrnil grajo opozicije kot netočno podtikanje. Po poročilu belgrajske »Politike« je g. minister gornje odredbe takole raztolmačil in utemeljil:

»Gre za odgodenje volitev pri delavskih zbornicah. Preden sem postal minister, je že v mnogih zbornicah potekel rok trajanja mandatov. To torej nima nobene zveze z mojo osebo niti z akcijo, katero vodim med delavstvom, ki je tudi meni kot političnemu človeku povsem dovoljena. — Volitev nisem dovolil iz razloga, ker so posamezne zbornice — kakor je bil slučaj z Ljubljano in s Splitom — same zahtevale, da se volitve ne izvrše. In skoro vse zbornice

so soglašale v tem, naj se volitve ne izvedejo. Mandat jim je potekel, a zakon nič ne predvideva za primer, če bi uprave zbornic podale ostavko, kako bi se nadaljevalo funkcioniranje zbornic. Zato sem moral predlagati amandman v finančnem zakonu, ki govori o načinu, kako se bodo uredile razmere v zbornicah, če bodo uprave podale ostavko. Če pa ne bodo podale ostavk, ni druge možnosti, kot da se vrše naknadne volitve. Torej ne gre za samoupravo; zbornice bodo obdržale sistem, ki že obstoji, gre le za primer, če uprave zbornic odstopijo.

Skladnost navedenih odredb novega § 67a zakona o zaščiti delavcev in teh ministrovih izjav nikakor ni zadovoljivo jasna.

išče utvaro, jo more končno najti tudi v svetem pismu, posebno pri preroku Izajju moreš dobiti vse polno citatov, kateri bi, iztrgani ljudem, ki bi to hoteli, sijajno služili proti preroku. Treba je razumeti duha vsake stvari, treba je iti v globino, ne se pa oprijemati besed, vleči jih iz celotnega besedila in po svoje tolmačiti.

G. Pernišek ima prav, da ni krščanski socialist. To on sploh biti ne more. Zakaj, kakor hitro bi se znašel v krščansko socialistični družbi nekdo, ki bi se držnil trdit, da načelo, da je »kapitalizem po svoji notranji naravi nujno in bistveno oderuški, ni resnično,« kakor to dela pisec na 16. strani svoje knjižice, bi najmanj v 24 urah letel iz vseh naših ustanov z jasnim priporočilom, naj gre take stvari pripovedovat kapitalistični družbi. Dr. Aleš Ušeničnik, o katerem ni mogoče trditi, da je socialni prenapetež, pravi v svoji knjigi »Socialno vprašanje« (1925., str. 40), da je »bistvo kapitalizma prav za prav oderuško, a resolucija, sprejeta po njegovem predavanju na I. socialnem dnevu 9. sept. 1928, dobesedno poudarja: »Kapitalizem nam ni samo tehnično proizvajanje s stroji ali gospodarstvo z denarnim prometom, temveč gospodarski sistem, v katerem sta utelešena mamonižem in liberalizem, sistem, v katerem je dobiček vse, kateremu je človek-delavec stroj, samo toliko vreden, kolikor mu donša dobička, kateri zaradi dobička prezira božje zakone in človeške pravice. Ta sistem razdeljuje ljudi v dva sovražna tabora in tako z notranjo nujnostjo povzroča razredni boj. — Kapitalizem, tako razumljen, je protinaraven, protisocialen in protikrščanski; protinaraven, ker se protivi naravi, da mrtvi kapital gospodari človeku; protisocialen, ker je protisocialno vse, kar povzroča razdor v človeški družbi; protikrščanski, ker je kr-

Izjava Delavske zbornice v Ljubljani

Glede na netočno poročanje »Slovenca« o tem, je Delavska zbornica poslala uredn. »Slovenca« tole sporočilo:

V »Slovenca« z dne 25. marca 1937 poročate, da je izjavil gospod minister za socialno politiko v proračunski razpravi v senatu:

»Še preden pa je prišel na položaj socialnega ministra, so roki mandatov po mnogih Delavskih zbornicah prekinili. Nekatere zbornice pa so v kljub temu, tako v Splitu in Ljubljani prošile, naj se volitve ne izvedejo. Skoraj vse zbornice so bile mnenja, naj se volitve ne izvaja-
jajo.»

Sklicuje se na tiskovni zakon, Vas prosimo, da priobčite v zvezi s tem naslednje ugotovitve:

Predstavka centralnega tajništva delavske zbornice

Glede volitev v delavske zbornice se je Centralno tajništvo delavskih zbornic v Belgradu obrnilo z dopisom dne 20. februarja 1937 na ministrstvo socialne politike s sledečo predstavko:

»Čast nam je obvestiti ministrstvo, da je seja odbora tajništva, ki se je vršila 7. in 8. februarja t. l. odločila, zaprositi ministrstvo, da izvoli razpisati redne volitve za samoupravna telesa v vseh delavskih zbornicah, ker je mandat starih uprav že potekel. Smatramo, da ni nobenih razlogov, da bi se to ne izvršilo, ker so se volitve že enkrat pod režimom diktature vršile in ker se vsako leto med delavci redno vrše volitve za delavske zaupnike. Naša država se tudi po intencijah kraljevske vlade postopoma vrača k demokratičnemu življenju. Vodeč državo v tem pravcu, se v resnici ne bi moglo z nič-

1. V vseh Delavskih zbornicah so potekli skupščinski mandati v decembru 1936.

2. Vse Delavske zbornice so obvestile o tem potom Centralnega tajništva Delavskih zbornic gospoda ministra za socialno politiko in prošile, da se volitve takoj razpišejo. Tudi Delavske zbornice v Ljubljani in v Splitu nista zavzeli nikdar drugačnega stališča.

Ljubljana, dne 26. marca 1937.

Delavska zbornica v Ljubljani.

»Slovenec« tega do danes še ni priobčil

mer opravičevati dejstvo, da se volitve v te delavske ustanove ne izvedejo. Prejšnje volitve so se izvršile v vsej državi brez vsakega incidenta. Nobene nevarnosti ni, da bi se sedaj ne mogle izvesti. Nasprotno, to je želja vseh delavcev in nameščencev, torej želja vseh edino zainteresiranih. Končno brez rednih volitev ne more biti rednega in normalnega življenja v teh ustanovah. A redno življenje in delo zbornic ter pravilno obravnavanje delavskih vprašanj je danes bolj potrebno kot kdajkoli. In to ne samo s čisto delavskega stališča, marveč tudi s širših vidikov. Ker v aprilu normalno gospodarsko življenje oživi, bi bil ta mesec najbolj primeren za volitve.

Prosimo ministrstvo, da sprejme to kot željo ne samo vseh sedanjih samoupravnih zborničnih teles, marveč tudi kot željo vseh delavcev in nameščencev.

Doma in po svetu

Proračun in finančni zakon sta bila v senatu sprejeta in sta stopila v veljavo 1. aprila. Uzakonjeni so vsi vladni predlogi brez izpremembe.

Prijateljski sporazum med Italijo in Jugoslavijo sta sklenila in podpisala v Belgradu ital. zun. minister Ciano in dr. Stojadinović. — Vsebuje v glavnem: priznanje sedanjih meja, nevtralnost za primer neizzvanega spora s kako tretjo silo, mirno reševanje morebitnih medsebojnih sporov; podpisnice na svojih ozemljih ne bodo treple delovanja, ki bi bilo naperjeno proti obstoječi ureditvi druge stranke ali ki bi utegnili škoditi medsebojnemu prijateljskim odnosom (društva, tisk i. t. d.); dosežanje mednarodne obveze obeh držav ostanejo nedotaknjene; trgovinski promet se poglobi in razširi; sporazum traja 5 let. — Podpisan je še dodatni sporazum o ureditvi trgovine in o ital.-jugosl. komisiji, ki ima nalogo skrbeti za čim boljše gospodarsko sodelovanje, katero more privedi do še ožjih trgovinskih pogodb.

Slovenecem in Hrvatim v Italiji bo po poročilih iz Italije dovoljena raba materinščine v cerkvi in v šoli. Oblasti v Primorju so že dobile navodila iz Rima.

Zadnjih 28 Slovencev je bilo izpuščenih iz italijanskih zaporov ob priliki podpisa jugosl.-ital. sporazuma. V zaporih so ostali samo še Slovenci-komunisti in navadni zločinci.

Stvarjen pomen ital.-jugosl. pogodbe se bo videl po poročilu ital. uradne agencije v polnem obsegu šele v bodočnosti, čeprav ima že sedaj znaten odmev kot evropski dogodek prve vrste.

Fond 100 milijonov Din se ustanovi po uredbi, ki je te dni stopila v veljavo. Fond se bo porabljal za izgraditev pristanišč v Dalmaciji.

Belgrajski župan se je vrnil iz Nemčije. Krstil je 7000-tonsko ladjo »Belgrad« in bil sprejet pri Hitlerju in Göringju.

50.000 ljudi je protestiralo v New Yorku proti nemškemu nacionalnemu socializmu. Župan je imel govor, v katerem je ostro napadel Hitlerja. Radi tega je nem-

»Zakaj nismo krščanski socialisti?«

Pod tem naslovom je priobčila »Socialna revija«, krščansko socialistični list za kulturo, gospodarstvo in politiko, ki izhaja v Sibirniku, v 4. letošnji številki kritiko o zgoraj imenovani brošuri, ki jo je spisal France Pernišek. Na željo nekaterih članov, ki so naročniki te revije, ta sestavek v slovenskem prevodu priobčujemo.

Od Zveze združenih delavcev v Ljubljani smo prejeli knjižico pod naslovom »Zakaj nismo krščanski socialisti?«, ki jo je napisal g. France Pernišek, osebo popolnoma nepoznana nam osebno. S knjigo vred smo prejeli tudi pismo, v katerem nas uredništvo »delavske knjižnice«, ki je izdala omenjeno knjižico, prosi, da priobčimo že kar v pismu priloženo pozitivno oceno te knjižice.

Knjižica g. Perniška je napad na slovenske kršč. socialiste. Očita jim sprejemanje marksističnih zablod, neposlušnost do avtoritativnega nauka Cerkve in papeških okrožnic, razbijanje katoliške skupnosti in pomežikovanje z marksisti.

Knjižica g. Perniška nas ne more prepričati, da so naši slovenski tovariši, ki s težkimi žrtvami vodijo edino krščansko delavsko organizacijo v Sloveniji, Jugoslovansko strokovno zvezo, slednjic krenili s pravega pota, opustili Krekov socializem, njegove ideje in njegova načela komurkoli na ljubo. Iztrgani citati, ki jih navaja g. Pernišek, ne pomenijo nič, ker bi z najmanj nekaj sto citati iz istih del in od istih piscev mogli dokazati globoko versko čustvovanje ljudi in gibanja, ki ga g. Pernišek kritizira. Če človek

ščnost vera ljubezni in pravice, a kapitalizem oboje tepta. — Človeštvo je torej dolžno, da v imenu naravnih zakonov, v imenu socialnega blagostanja ter v imenu krščanstva začne boj proti kapitalizmu. — Jezuit Pesch pa pravi, da je treba popolnoma prekiniti s kapitalističnim sistemom, ker si »kapitalizem in krščanstvo stojita nasproti kakor ogenj in voda«.

Zvesti tem načelom, katera je Cerkev s svojim naukom o oderuštvi in obrestih od začetka poudarjala, ki gotovo ne predstavljajo nikak Marksov monopol, ker jih je on mnogo stoletij pozneje ko Cerkev »znašel«, gotovo ne moremo sedeti skupaj s tistimi, ki trdijo narobe. Nobene, tudi katoliške skupnosti ne more biti med zatiravci in zatiranimi, med katoličani-kapitalisti in katoličani-delavci v pogledu njihovega socialno-gospodarskega in političnega delovanja. To je gotovo vsakomur razumljivo, kajti kakšna bi bila skupnost tistega, ki se bori, da vse nagradi zase, ki je plačo, ki jo je delavec zaslužil, kakor pravi sv. pismo, reduciral v svojo korist, kar vpije v nebo, kakor spet pravi sv. pismo — in tistega, ki se bori za ohranitev golega življenja? Zato javkanje g. Perniška, da naši slovenski tovariši razbijajo katoliško skupnost, ne more prenesti nobene resne kritike, kakor nas tudi njegovo poudarjanje, da slovenski krščanski socialisti nastopajo z gesli razrednega boja, ne more prepričati o zavoženju naših slovenskih tovarišev od načela krščanske družabne ideologije. Razredni boj je dejstvo, ki ga ni niti izzvalo, niti želelo delovno ljudstvo. Vsiljen in podtaknjen je od strani kapitalistov ter je zato tudi s te strani nemoralen. Delovno ljudstvo je moralo sprejeti ta boj. Ali morda kdo misli, da ni bilo prisiljeno, da bi bolje naredilo, če bi se topoglavo podvrglo izrabljanju. stiskanju, gospodar-

ski propasti, smrti? Ta boj za delavstvo pomeni samobrambo, boj za pravico, boj za pravi socialni ideal, nadrazredno prizadevanje, v katerem se od egoizma more najti samo prizadevanje za ohranitev življenja, če se temu sploh sme reči egoizem. Človek se brani pred vremenskimi nadlogami, brani se napadov divjih zveri, brani se, kadar je napaden od človeka, ki ga vodijo hudobni nagoni, nauk Cerkve mu daje pravico za to obrambo — odkod naenkrat zamikavanje pravice delavskemu razredu, da se kot razred bori, da varuje po naravnih in božjih zakonih priznane pravice?

Nobene besede ne bomo več izgubljali v obrambo naše pravice, da vodimo boj s kapitalizmom, kapitalističnim razredom in njegovimi ustanovami.

Ozreti se hočemo samo še na kritiziranje našega imena. G. Pernišek pravi, da je krščanski socializem, s katerim smo označili naš socialno-gospodarski in politični program, protiven nauku Cerkve in da je celo od njenega najvišjega predstavnika obojen. Znano nam je, da je Cerkev obsodila materialistični socializem, znano nam je, da je okrožnica »Quadragesimo anno« obsodila poskus, da se ta socializem prikaže kot nekaj takega, kar se ne zoperstavlja krščanstvu. Toda, ali nismo tega storili prav mi, krščanski socialisti? Ali nismo ravno mi nešteto krat poudarili, da ne uvidimo nikake potrebe, da bi si karkoli izposojali od materialističnega socializma, ker nam je vse, kar je dobrega in koristnega za socialno življenje, dalo krščanstvo, ker je ravno evangelij naš prvi in največji socialni zakonik! Ali nismo iz tega razvili svoj socialno-gospodarski in politični program in jasno zaznamovali temeljne razlike, ki nas dele od materialističnega socializma?

ški poslanik protestiral, a mu je ameriški zunanji minister odgovoril, da velja v Ameriki demokracija in svoboda govora. O sporazumu s Hrvati je izjavil dr. Maček, da je dal on dosedaj na vse strani dosti pobud in da vsi dobro vedo, kaj hoče on in ves hrvatski narod ž njim, le da se te želje nezadostno razumevajo. Sedaj se je začela gibati spet opozicija. Voditelj srbske kmetske stranke iz Bosne dr. Čubrilović si je nadel nalogo, da ustvari konkreten sporazum med Hrvati in srbsko opozicijo s ciljem, da se pospešeno rešijo vsa naša notranjepolitična vprašanja.

Zunanja politika srednjeevropskih držav je močno razgibana. To dokazujejo številna potovanja ministrov. Te dni se časopisje spet razpisuje o možnosti zblizanja ožjega podonavskega bloka: Češko-slovaške, Avstrije in Madžarske. Zadnji dve državi nista zadnje čase nič kaj zadovoljni niti z Italijo niti z Nemčijo. Pomagati si skušata, kakor in kolikor si moreta. Avstrijski kancler Schuschnigg je bil v Budimpešti, po praznikih bo šel pa v Rim. — Romunski minister Tatarescu je bil v Pragi, kjer je bilo sklenjeno, da bo zanaprej Mala zveza še bolj odločna. Poleg politike pa je Tatarescu razpravljal tudi o dobavah orožja iz Škodovih tovarn za romunsko vojsko.

Razgovori za novi »Locarno« se vrše, kakor je podoba, na celi črti in v širokem obsegu. Prizadete so tudi severne države. Danski kralj je bil v Berlinu pri Hitlerju, švedski zunanji minister pa je bil v Londonu in v Parizu. Seveda so s temi razgovori v tesni zvezi španske zadeve in nemške zahteve po novih kolonijah. Poleg tega vztraja Nemčija na tem, da se ji pustijo na vzhodu proti Rusiji in Češko-slovaški popolnoma svobodne roke. Belgija pa bi hotela doseči, da bi ji dali podobno nevtralnost, kot jo uživa Švica. To je hotel doseči kralj Leopold na obisku v Londonu.

O možnosti nemškega vpada v Češko-slovaško in v Avstrijo poroča angleški časopis »News Chronicle« in pravi, da bi bilo to dosti lažje izvesti, kot pa zasesti dele Španije.

General in predsednik nemškega »parlamentarista« Göring je govoril na proslavi druge obletnice, ko je Hitler razglasil obnovo splošne vojaške dolžnosti. Poudarjal je najprej, da je nemška vojska orodje miru v Evropi in da noče vojne. Pri kraju svojega govora pa je slovesno obljubil v imenu vse nemške vojske, da »bo šla, kamorkoli jo pošlje vodja«.

Do krvavih spopadov je prišlo v pariškem predmestju Clincly-ju. Francoska socialna stranka, to je fašisti, katere vodi upokojeni polkovnik de la Rocque, je priredila shod. V tem okraju ima ljudska fronta skoro vse volilce do zadnjega (okoli 24.000). Fašisti imajo le kakih 50 pristašev. Ljudje so smatrali ta shod za izzivanje (primerjaj »Orjuno« v Trbovljah) in so ga hoteli razgnati. Pri tem je prišla množica v spor s policijo, ki je varovala vhod v zborovalno dvorano. Policija je streljala in je bilo 6 mrtvih, več sto pa ranjenih.

Stavka v ameriški avtomobilski industriji je sedaj zavalovila tudi v Fordova in druga podjetja. Stavka čez 100.000 delavcev.

To, da smo naše gibanje imenovali socialistično, naj nikogar ne razburja. To ime ni niti izum materialističnega socializma, ki mu glede tega ne pripada nikak monopol, kakor tudi nima nikakega monopola na strokovno organizacijo, čeprav se je on začel prvi z njo obširneje baviti, kakor tudi nima nikakega monopola na socialni razvoj. Socialističnega imenuje danes svoj pokret tudi Adolf Hitler. Agrarni socializem in državni socializem so zastopali in zastopajo ljudje, ki nimajo ničesar skupnega s Karlom Marksom. Krek je pred 40 leti imenoval svojo knjigo »Socializem«. Prej omenjena knjiga dr. Ušeničnika konstantno uporablja naziv »krščanski socializem« za katoliško socialno aktivnost. Prav kakor nikogar ne moti rdeča barva zastave Degrellovega fašističnega Rexa v Belgiji, kakor nikdo v njej ne gleda komunistične barve, tako nobenega pošteno mislečega ne more motiti naše častno in pošteno krščansko socialistično ime.

Sicer je pa knjižica g. Perniška odmev tistih dni, ko sta Lueger in Krek zaradi krščanskega socializma prestala marsikatero grenko. Danes tudi dobro vemo, od koga: od prav tistih »velikih katoličanov«, ki so s svojo veliko plitkostjo in še večjo predrznostjo uničili socialni mir in napredek Nemčije, Italije in Avstrije in padli v prah v Italiji pred človekom, ki je na javnem zborovanju dajal Bogu pet minut časa, da dokaže svojo bitnost, a v parlamentu rekel, da bi krščanstvo, če ne bi bilo prišlo v Rim, ostalo židovska sekta, v Nemčiji pa pred nasledniki gibanja, v katerem se izjavlja, da »morajo starši odvracati otroke od obiskovanja cerkva«.

Naročaj Delavsko pravico!

KREKOVA KNJIŽNICA RAZPISUJE NAGRADE ZA NABIRANJE NOVIH NAROČNIKOV

Ker živi danes delavec v tako težkih razmerah, da mu ni mogoče plačevati niti najmanjše vsote za knjige, se je Delavska založba »Krekova knjižnica« odločila razpisati nagrade, ki bodo omogočile pridobitev lepe knjige tudi tistim delavcem, ki nimajo toliko denarnih sredstev, da bi se na Krekovo knjižnico mogli naročiti.

Na nagrade opozarjamo predvsem brezposelne tovariše. Zavedajte se, da vršite s tem obnem tudi propagando za dobro slovensko knjigo, propagando za našo založbo, ki vam bo ob zadostnem številu naročnikov mogla nuditi res dobre socialne knjige.

Poglejte drugam! Druge založbe dobivajo razne podpore, mi pa smo navezani samo na noročnino svojih naročnikov. Zato vsi na delo!

Kdor pridobi

5 novih naročnikov, ki se obvežejo, da bodo plačali naročnino za leto 1937, dobi za leto 1937 vse tri knjige (broširane) zastonj.

Kdor pridobi

4 nove naročnike, ki se obvežejo, da bodo plačali naročnino za leto 1937, dobi za leto 1937 dve broširani knjigi zastonj.

Kdor pridobi

3 nove naročnike, ki se obvežejo, da bodo plačali naročnino za leto 1937, dobi za leto 1937 eno broširano knjigo zastonj.

Za tiste, ki bodo pridobili **1 ali 2 nova naročnika**, pa razpisujemo 20 nagrad po eno broširano knjigo, ki jih imamo še v zalogi (Proletarske novele, Sv. Boštjan iz predmestja, Sedem mladih slovenskih pisateljev, Človečanstvo, Prokletstvo, Mati Skrb, Predmestje, Črni breg, Dolarji (I. del), Dolarji (II. del), Srečanja z nepoznanimi, Slovenske novele, Lamotski župnik, Hagarin sin (I. del), Hagarin sin (II. del), Kraj umira, Od življenja strta). Če bo reflektantov več kot 20, bo nagrajenca določil žreb.

Kdor pridobi več kot 5 naročnikov, postane lahko naš stalni poverjenik. Za poverjenike so določeni posebni pogoji, ki jih interesentom sporočimo pismeno.

O bilo sreče in na delo za delavsko knjigo!

ODBOR DELAVSKE ZALOŽBE »KREKOVA KNJIŽNICA«, LJUBLJANA

Pri nakupu

**oblačilnega blaga
se priporoča
domaća manu-
fakturna trgovina**

Janko Češnik

LJUBLJANA

Lingarjeva ulica 1

Modna trgovina

M. Kanduč

Kranj

Oglašujte v Delavski pravici!

Kuhinjska posoda
jedilno orodje

Franc Golob

Ljubljana, Wolfova ulica

Brezposelni

Roman

Angleški napisal Walter Briesley

Poslovenil Radej Ciril

Tisti hip je prikorakalo na igrišče moštvo iz vasi Wingrove. Na čelu mu je stopal mlad fant v pisanem jopiču in s progasto čepico na glavi. Bil je to sin rudniškega ravnatelja, ki je še ne dolgo tega dovršil vseučiliške študije. Za njim so posamez korakali ostali igralci, sami vaški fantje. Vsi so se smehljali in se med sabo pogovarjali. Med njimi pa je frčala žoga, ki so si jo metali drug drugemu. Eden jo je ujel, jo vrgel drugemu, ta zopet drugemu in tako naprej.

Deset igralcev je nosilo snežnobe flanelaste jopiče. Fantje so bili videti v teh belih jopičih zares čedni, kretali so se nekam svobodneje, vsi so prekipovali od mladosti. Moral si jim zaupati, zakaj ko si jih gledal, si dejal sam pri sebi: »Ti pa nekaj znaajo!« Drug igralec, fant, ki mu je bilo okrog dvajset let, se je obnašal nekam samozavestno. Kadar mu je žoga priletela pred nos, jo je lovil po zraku. Kadar je pala na mehko travo, jo je z nerodno kretnjo pobiral. Nosil je srajco, ki ni bila nič manj bela kot ostala obleka, le da se mu je tesno prilagala k životu, bolj kot sive nagubane flanelaste hlače, ki so bile živo nasprotje mehki belini športnega jopiča.

»Čudno, da mladi Follows danes igra. Ali si kaj slišal?« je spregovoril Ivanov tovariš.

»Kaj se je neki zgodilo?« se je začudil ta.

»Tisti fant, ki hodi pred njim, izvrsten igralec sicer, je bil zadnji teden nekaj spletkaril proti njemu, takrat, ko sta prišla v Owbrook. Rekel je tajniku in

enemu ali dvema odbornikoma, da ne sme biti nihče sprejet med tekmovalce, kdor ne pride oblečen, kakor je po predpisih. To je rekel tisti, ki koraka pred mladim Followsom. Človek bi mu dal eno po betici, drugega ne zasluži. Pravili so, da bi se bil Follows kmalu razjokal kakor otrok. Saj bi se marsikdo, ko bi imel takega tovariša! Ta prokleta svinja! Pa hoče imeti še podporo, kakor bi bil brez posla. Če bi bil Follows prišel v progasti obleki, bi moral igrati s praznim želodcem.« Tako je pojasnil tovariš Ivanu vso stvar. S studom je pljunil na tla in privlekel iz žepa zavojček cigaret. »Ali hočeš eno cigareto, Ivan?« mu je ponudil.

Ivan je pogledal zavojček, ki mu ga je tovariš ponujal. Konci cigaret so gledali iz njega. Tudi njegov tovariš je bil brez dela. Preživljal se je s podporami iz sklada za brezposelne. Prejemal je dvajset pet šilingov in tri pennyje na teden, prav tako kot Ivan. A delal si ni prav nič preveč skrbi, kako bo živel. Ni bil tiste vrste človek. Tudi njegova žena si ni preveč belila glave, kaj bo dala v lonec. On je dobival nekaj drobiža za cigarete, ona pa devet pennyjev za kino.

»Saj imaš še samo dve!« se je branil Ivan.

»Kaj zato? Ena gor ali dol. Jaz lahko zapravim na teden šiling in tri pennyje. Z ženo dobivava dvajset štiri šilinge in rineva naprej. Kako je pa s tabo?«

»Ah, toliko da živim!« se mu je potožil Ivan. »Kaj živim? Životarim!« Samo toliko je izpregovoril o sebi in napeljal pogovor drugam. »Nisem vedel, da je tudi mladi Follows med igralci. Ali prejema tudi on podporo iz našega sklada? Videl sem ga zadnjič, da se je šel javit na urad. To je res. A vprašal ga nisem, ker se mi je zdelo, da se mu mudi.«

Zdraviliški delavci

Slatina-Radenci. V nedeljo 14. marca se je vršil redni občni zbor skupine zdraviliških delavcev. Udeležba je bila rekordna, kar znači, da se tudi tukajšnje delavstvo zaveda, da samo v trdni in močni strokovni organizaciji more vztrajati in zmagovati. Na tem občnem zboru so bili zastopani tudi delavci slatinskega vrelca Petajinci. Izrazili so zadovoljstvo na doseženih uspehih radenskih zdraviliških delavcev in se izjavili, da kompaktno (ves petajinski obrat) vstopijo v organizacijo JSZ. Tudi stavbeni delavci so bili zastopani in so povedali svoje želje. Iz vseh se je razodevalo samo eno prepričanje: v slogi je moč, v organizaciji pa uspehi. Ta občni zbor je bil prava manifestacija delavstva za svoje pravice. Po poročilu odbora in nadzorstva so pri volitvah bili izvoljeni in določeni soglasno: predsednik tov. Špelič Alojz, podpredsednik Horvat Karol, tajnik Fekonja Jakob, blagajnik Seršen Franc, gospodar pa Jaušovec Anton; namestnice: Zemljčič Marija, Bodanec Marija in Šoštarič Marija; v nadzorstvo: tov. Pintarič Anton, Puklavec Ivan, Nedok Franc. Za organizacijske zaupnike: tov. Mlinarič Antonija, Sovec Franc, Gomilar Ana in Klobasa Franc. — Za JSZ na tem občnem zboru je bil tov. Rozman Peter iz Maribora. V svojem poročilu je podal množici navzočih delavcev sliko boja, ki se danes dogaja med delom in kapitalom. Govornik je žel viharo odobravanje za svoja izvajanja, ki so bila res odkritosrčna in docela istinita.

Mladina poroča

Radomlje. Na Belo nedeljo, 4. aprila, uprizori v dvorani g. Sršena v Radomljah naša skupina dramo v petih dejanjih »Požigalec«. — Vabimo vse delavstvo, da ee te lepe igre gotovo udeleži in pripelje s seboj tudi svoje tovariše in prijatelje. Vstopnina je običajna. Odbor.

Razno

Finska in Rusija se prijateljsko sporazumevata. Te dni je bil finski zun. minister v Moskvi. Izjavil je, da je dosegel več, kakor je pričakoval.

Občinske volitve so se vršile v Bolgariji. Vlada je nastopila oprta na razne gospodarske, stanovske in zadružne organizacije (podobno kot pri nas JNS-režimi) zato, da spravi čim več ljudi na volišče. Opozicija je proglasila abstinenco in zahteva sklicanje razpuščenega parlamenta. Kako demokratične in samoupravne bodo nove občinske uprave, se more sklepati že iz tega, da po zakonu »volilni narod manj kot polovico svetovalcev; kajti polovico jih že vnaprej imenuje vlada; vsi učitelji in popje pa so že kar po zakonu samem člani občinskih odborov.

Gostilna in trgovina Lakner,
Kokrica pri Kranju

Čitaj in širi Delavsko pravico!